

גיליון הורים חוברה פרשת וַיֵּרָא

בפרשה מספר נושאים מרכזיים: הכנסת אורחים של אברהם אבינו, משא ומתן על סדום, הפיכת סדום שרה בבית אבימלך, לידת יצחק, גירושו של ישמעאל, ברית עם אבימלך, עקידת יצחק.

לקראת השבת מצורפים שבעה סיפורים (נעשה מאמץ להביא סיפורים על מנת שתהיה אפשרות לגוון ולהתאים את הסיפור לפי הצורך החינוכי במשפחה או בכיתה)

סיפור א' – הָיָי רָץ לְמַצֹּה קָלָה כְּבַתְמוֹרָה
סיפור ב' – מעלת השלום
סיפור ג' – עשיה מתוך אהבה אמיתית לקב"ה
מדרש ד' – היהודי מושגח ע"י הקב"ה
סיפור ה' – מדוע כתוב "ויכרתו שניהם ברית"
סיפור ו' – מדרשים על אנשי סדום הרשעים והחטאים
סיפור ז' – עקידת יצחק – אהבה ללא גבול
מומלץ לספר את הסיפורים עם המסר מוכן מראש ולהרחיב ולהתאים לצורך של הילדים במשפחה.
שבוע טוב ושבת שלום

סיפור א' לשולחן שבת

בפתיחת הפרשה אברהם אבינו עומד בפתח האוהל לאחר ברית המילה והיה מצטער שלא היו עוברים ושבים וכפי שמפרש רש"י: "הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים (בבא מציעא פו.), ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא מלאכים עליו בדמות אנשים" ועל אף שהיה זה היום השלישי לברית המילה ואברהם בן תשעים ותשע שנים "... וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקָרְאָתָם מִפֶּתַח הָאוֹהֶל...." ובהמשך נראה "... וְאֵל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר..."
כותב "הבן איש חי" זצ"ל על הפסוק "מֶלֶךְ אֶסּוֹר בְּרִהְטִים" שהשכינה קשורה עם ישראל בגלות בשביל שני ריצות (רהטים בארמית) שרץ אברהם אבינו עליו השלום בשביל מצוה... ואמרו גם כן בזוהר הקדוש כשישראל רצים לדבר מצוה, כנגד זה רצים מלאכי סנגוריא ומקדימין ללמד זכות על ישראל..."

והיה מעשה עם שלושה גוים שלכל אחד מהם היה סכום גדול של כסף ופחדו שייגנבו להם את זה באכסניה ולכן החביאו את כספם בהחבא מתחת לאיזה עץ והלכו. והנה אחד הגוים אמר בליבו שרק חבריו יירדמו והוא ילך לקחת את כל הכסף לעצמו ויחביאנו במקום אחר וכן עשה. ויגנוב את כל כספם, והנה השלושה הערבים הנ"ל באים לחפור כדי לקחת את אשר החביאו ויחשכו עיניהם כי לא מצאו את הכסף וכל אחד מהם צועק על חברו שהוא גנב את הכסף, כי לא היה איש איתם, וכן הגנב בעצמו צעק אליהם בצביעותו שהם גנבו את הכסף.

והלכו לבית משפט וסיפרו לשופט הערבי את כל הסיפור ויאמר להם השופט: וכי נביא אני? מנין לי לדעת, לכו לרבי כלפון הכהן והוא אולי ישפוט אתכם. מיד הלכו אליו שלושתם ויספרו לו ויאמר להם הרב: מנין לי לדעת תחזרו אל השופט כי אני לא נביא. וכשהלכו אל השופט הרב שלח שליח במהירות שיאמר לשופט להחזיר אותם אליו שוב וכן היה, כשהגיעו אל השופט אמר להם תחזרו אל הרב. חזרו אל הרב אמר להם הרב: למה באתם? הרי אמרתי שאיני נביא לכו אל השופט, ושוב פעם שלח הרב שליח אל השופט שיחזיר אותם אליו.

כשהגיעו אל השופט אמרו לו הרב אמר שהוא לא יודע. אמר להם השופט אף על פי כן תחזרו אל הרב. וחזרו אל הרב, אמר להם הרב שוב באתם מנין לי לדעת תחזרו אל השופט ואיך שיצאו משם קרא להם הרב והצביע על אחד מהם ואמר לו אתה הוא הגנב! אמר האיש לא אני הגנב ואז חקרוהו עד שהודה שהוא זה הגנב והכל בא על מקומו בשלום.

ויאמרו לרב מנין ידע זאת, אם זה נבואה למה שלוש פעמים הם היו צריכים לבא אליך ואם לא נבואה אז מנין. אמר להם הרב זה לא נבואה, אלא כשנכנסו פעם ראשונה ראיתי שנים מהם נכנסים מהר ואחד הולך לאט הבנתי שכנראה זה הגנב ולכן הוא לא ממנה. אבל אמרתי אולי הוא צולע וזה לא מרצונו לכן אמרתי להם ללכת ולפתע הוא היה הכי מהיר והיה הראשון בחוץ, ובפעם השנייה כשבאו, שוב פעם הוא אחרון וביציאה ראשון. וכן בפעם השלישית, שזה כבר חזקה ע"כ. ומה אנו יכולים ללמוד מהמעשה הזה, שכולם ראו כמובן את חכמת הרב, והיה קידוש ה' גדול:

את המסר לילדים ניתן למקד סביב המשנה במסכת אבות "הוי רץ למצוה קלה כבחמורה" ולא להיפך ח"ח, וכפי שמלמד הבן איש חי בהלכותיו על הפסוקים למעלה: "מצוה לרוץ כשהולך לבית הכנסת, וכן לכל דבר מצוה". שלא נזכה להיות כמו הגנב שבא אחרון ויוצא ראשון או כמו הילדים שבאים אחרונים לעזור וראשונים להתחמק מכל דבר שצריך לעשות בשביל האחרים.

סיפור ב' לשולחן שבת

בבראשית רבה פרשת וירא יח' מובא: "ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקך שרה.. (בראשית יח, יג), בר קפרא אמר גדול השלום שאף הפתובים דברו בדיאית (לא דייקו..). בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה, ויתצחק שרה בקרבה.. היתה לי עדנה ואדני זקן" (כלומר שרה חושבת שזה לא אפשרי כיוון שאברהם זקן), לאברהם אינו אומר פן אלא למה זה צחקך שרה לאמר האף אמנם אלה ואני זקנתי, לא דבר הפתוב כמו שאמרה שרה ואדני זקן, אלא ואני זקנתי.

מסופר על יהודי שעבד בבית-מטבחיים (מקום בו שוחטים בהמות לבשר), כל בוקר בכניסתו למקום העבודה ובערב עת יצא מהמפעל, הוא פנה לשומר ובחיוך מלא ברוך: "שלום ובוקר טוב", "שלום וערב טוב". דבר אחד הוא לא ידע, שאותו שומר כל כך מתרגש מזה שרק אחד מתייחס לנוכחותו בכל בוקר עד שהוא היה מחכה בכיליון עיניים לבואו ויציאתו...

והנה יום אחד בסיום העבודה השומר, מחכה ומחכה וכל העובדים כבר יצאו ואין זכר לאיש וברכתו, לאחר שהוא ראה שהוא לא יוצא חשב בליבו שבטח הוא כבר יצא ופשוט לא שם לב, אבל מכיוון שהוא ידע שאף פעם לא קרה שהוא יצא בלא לומר לו: "שלום וערב טוב", ידע שמשום מה הוא מתעכב במפעל, ונכנס לבדוק מה פשר הדבר.

כשנכנס למפעל הוא שומע זעקות עזרה מתוך המקפאים של המפעל, לפתע הבין מה קרה, אותו אדם נתקע באחד המקפאים וישר רץ לעזרתו והציל אותו מקיפאון ולמעשה בכך הציל את חייו...

סיפור ג' לשולחן שבת

מובא בפרשת העקידה שהמלאך פונה לאברהם: "ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה..." אברהם אבינו שהיה נחוש לקיים את המצווה רואה איל: "ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת פנו..." ורק לאחר מכן מתגלה המלאך שוב ומברך את אברהם: "ויקרא מלאך ה' אל אברהם שנית..." נשאלת השאלה מדוע המלאך לא מברך את אברהם אבינו מיד לאחר שעוצר אותו מלכצע את הציווי הראשון להעלות את יצחק לעולה אלא רק לאחר שאברהם אבינו מקריב את האיל? מה לומדים מהקרבנות האיל? התירוץ יובן על פי סיפור: ר' אריה לוי זצ"ל היה איש חסד ונודע כרב האסירים. בשבת אחת הגיע לבית האסורים והנה דרכו נחסמה - השומר הבריטי לא נתן להיכנס.

עמיתו היהודי טען שיש ביד הרב אישור כניסה והבריטי השיב כי כרגע הוטל עוצר ותוקף רישיונו פג. המשיך היהודי ושאל את הבריטי: "מדוע הנך מפריע ליהודי הקשיש שמתנדב לעזור לאסירים הכלואים? ענה הבריטי בביטחון: "לבטח הוא מקבל שכר - שילך לחפש עבודה אחרת!..." כשראה ר' אריה לוי שדרכו נחסמה, הלך ומצא פרצה בגדר ונכנס. משנתפס והובא לפני השומר הבריטי אמר השומר: "כעת אני מאפשר לך להיכנס באופן חופשי כי בטוח שהנך מתנדב, אילו קיבלת שכר היית כבר פוסע בשמחה לביתך שהרי אתה את שלך עשית, אבל כשנכנסת דרך הפרצה הוכחת שהדבר בנפשך ולכן מעתה אתה יכול להיכנס כל אימת שתרצה!..." כן התשובה לשאלה:

בפרשת העקידה - אין עצם העקידה מוכיחה בשלמות את גודל צדקתו של אברהם אבינו שהרי היה אפשר להגיד שאברהם אבינו עשה זאת כיוון שפחד שה' יהרוג אותו ואת בנו אם יסרב...

אם אברהם אבינו היה עושה זאת מתוך פחד אז כבר בציווי הראשון שמלאך ה' מורה: "אל תשלח ידך אל הנער" - שמח היה להיפטר מהניסיון וממהר לשוב אל שרה.

אבל הוא לא עשה כן, אלא טרח וחיפש איל להקריבו שחלילה ירד מן ההר ללא קרבן... ולא זו בלבד אלא אף טרח להוציאו מתוך סבך העצים על מנת להקריבו.

זו אם כן ההוכחה הניצחת שלא עבד אברהם אבינו את הבורא יתברך אלא מתוך אהבה וכל מעשיו היו לשם שמים...

סיפור ד' לשולחן שבת

לאחר ששרה מבקשת לגרש את ישמעאל. מבצע אברהם אבינו את מצוות שרה וכך התורה כותבת: "וַיִּשְׁכֶם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר וַיִּמְן אֶל-הַגֵּר שָׁם עַל-שְׂכָמָה וַיִּשְׁלַחְהָ וַתֵּלֶךְ וַתִּתַּע בְּמִדְבַר פָּאָר שָׁבַע" מבאר רש"י - ותתע. חזרה לגלולי בית אביה. במדרש אגדה כתוב, שברגע שזרקו אותה מבית אברהם, היא פרקה עול, ונתתע - שמצאה לבנה וזקפתה לשם עבודה זרה. בפרקי דרבי אליעזר, מביאים מקור לכך - מאיפה אנחנו יודעים שהיא חזרה לגלולי בית אביה? שכתוב שעבודה זרה, נקראת בשם תעתועים, שנאמר (ירמיה, י, טו): הִבֵּל הִמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתֻעִים. ומובא סיפור מהספר של הגאון ר' שלום שבדרון: היה יהודי גאון עולם לפני השואה, שקראו לו. הוא נפטר בשוויץ, והביאו אותו כאן לקבורה. הגאון הרב מרדכי פורגמנסקי זצ"ל מספר שהוא נסע ברכבת מליטא, ממקום למקום, ובמהלך הנסיעה, הוא מצא יהודי שומר תורה ומצוות, נוסע איתו ברכבת. אותו יהודי היה שוחט ומוהל במקצועו. התחילו לדבר ביניהם דברי תורה, הם היו כל כך מרוכזים בלימוד ביחד ולא שמו לב, שהם צריכים לרדת. הגיע שעת צהריים והכרוז מודיע "הגענו לתחנה סופית" ... הרב שומע וצועק: "אויי וייי... התרחקנו שעתיים מהמקום שאנחנו צריכים לרדת... אין סיכוי שנגיע כבר לשבת הביתה...." אותו יהודי שהוא שוחט ומוהל, היה ממש נסער "תראה... לא הייתי כל-כך הרבה זמן בבית... הבטחתי שאני יבוא לשבת...." ר' מרדכי אומר לו - "אדוני, מה אתה נסער כל-כך, הקב"ה רוצה שנהיה פה בשבת!" ... אומר לו השוחט - כבוד הרב, אולי כבודו לא יודע אבל באיזור הזה אין יהודים בכלל!" מאיפה אתה יודע שאין? שאל ר' מרדכי והלה השיב במליצה: "כי אם היו פה יהודים, היו מזמינים אותי לכאן, לשחוט..." יוצאים מתחנת הרכבת ... פוגשים שם בעלי עגלות (מעין המוניות של פעם) ושואלים את אחד מהם - "אולי אתה יודע איפה יש כאן יהודים?" אומר להם בעל העגלה - "כן, אני יודע... יש כאן יהודי אחד! אקח אתכם אליי" ... לוקח אותם... יורדים מהכרכרה... מסתכלים... יש מזוזה על הדלת... ב"ה... נוקשים בדלת ... פותח את הדלת היהודי... רואה את הרב והשוחט... הוא לא הכיר את הרב... כולו נהיה חיזור, מתנשף כולו... שואל אותם היהודי - סליחה, מישהו ממכם מוהל?! אומר ר' מרדכי - "כן! הנה, הוא מוהל!" תוך שהוא מצביע על בן לווייתו "ברוך ה'!" צעק בשמחה... "שבוע שעבר נולד לי בן, ולא ידענו מה יהיה עם הברית, כי הילד לא הרגיש כל כך טוב, היום הרופא אמר לי, שאפשר לעשות לו ברית... אמרתי לו: 'עכשיו אתה מודיע לי? 12 בצהריים! מאיפה אני יביא מוהל?!'..." התפללתי לקב"ה: 'ריבונו של עולם, ציווית 'וביום השמיני ימול בשר ערלתו'... אני רוצה למול, אבל אין מוהל, מה אני יכל לעשות?! בכיתי... התפללתי... והקב"ה זימן אתכם לפה!" אומר ר' מרדכי למוהל: "עכשיו אתה מבין, למה הגענו לפה?! נו... אני סנדק, אתה מוהל, והוא אבי הבן!"... אומר ר' מרדכי ליהודי: תשמע, עכשיו אני מבין את דברי רש"י על הפסוק בפרשה: "וַתֵּלֶךְ וַתִּתַּע בְּמִדְבַר פָּאָר שָׁבַע" מכאן שחזרה הגר, לגלולי בית אביה. מאיפה ידע את זה רש"י? כתוב שהיא טעתה בדרך... אבל מי אמר שהיא חזרה לגלולי בית אביה? אומר ר' מרדכי פורגמנסקי - פשוט מאוד, יהודי שעוסק בכל דבר מתוך לימוד תורה ומקיום מצוות לא טועה! הקב"ה מדריך אותנו. ואם כתוב וַתֵּלֶךְ וַתִּתַּע בְּמִדְבַר פָּאָר שָׁבַע, זה אומר שהיא לא הגיעה למדרגת יהודיה, כי אם היא הייתה יהודיה, לא היה מופיע פסוק כזה וַתֵּלֶךְ וַתִּתַּע בְּמִדְבַר פָּאָר שָׁבַע. אומר נא לי שאל אחד את חברו, האם כבר למדת היום חומש? אכן כן, ענה האישי. אף אני למדתי אמר הראשון, והיה לי קשה מאד הפסוק "ויכרתו שניהם ברית", כיצד זה כרת אברהם אבינו ברית עם גוי?

סיפור ה' לשולחן שבת

במעמד כריתת הברית של אברהם אבינו עם אבימלך מלך פלישתים כתוב "וַיִּקַּח אַבְרָהָם וַיִּמְן לְאַבְיִמֶלֶךְ וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית". ומסופר שפעם אחת ציוה הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זיע"א לאסור את מרכבתו כי ברצונו לנסוע לוורשא. עשו החסידים כמאמר רבם ועד מהרה יצאו הרבי ומכמה מחסידיו לדרך, בהגיעם לוורשא שאלו החסידים את הרבי להיכן מחוז חפצו, והרבי השיב כי יתנו לסוסים ללכת כאוות נפשם ברחובות העיר. לפתע ציוה הרבי על העגלון לעצור את המרכבה, היה זה בסמוך לבית מזיגה פשוט. נכנסו הרבי וחסידיו אל בית המזיגה ומצאו שם יהודים פשוטים היושבים במקום ומשוחחים, האזין הרבי לשיחתם של שני יהודים שניכר בהם שעבודתם היא סבלות וכה שוחחו השניים: אמור נא לי שאל אחד את חברו, האם כבר למדת היום חומש? אכן כן, ענה האישי. אף אני למדתי אמר הראשון, והיה לי קשה מאד הפסוק "ויכרתו שניהם ברית", כיצד זה כרת אברהם אבינו ברית עם גוי?

ענה חברו, אף אני שאלתי קושיה על פסוק זה, מדוע כתוב "ויכרתו שניהם ברית", והרי די היה לכתוב "ויכרתו ברית" ולשם מה כתבה התורה "שניהם". אלא – המשיך האיש – על ידי קושייתך מתרצת קושייתי, כוננת הפסוק שאכן כרתו ברית אבל למרות זאת נשארו להיות בבחינת "שניהם", כל אחד נותר לעצמו ולא נתאחדו בברית זו. כאשר שמע רבי שמחה בונים את הדברים ציווה על חסדיו שישובו לביתם, כל מטרת נסיעתי לוורשא לא היתה אלא כדי לשמוע פשוט נפלא זה

סיפור ו' לשולחן שבת

מדרש/סיפור לפרשה – על אנשי סדום

במסכת אבות פרק ה' משנה י' מובאת המשנה המוכרת: "ארבע מדות באדם. האומר שלי שלי ושליך שליך, זו מדה בינונית. ויש אומרים, זו מדת סדום. שלי שליך ושליך שלי, עם הארץ. שלי שליך ושליך שליך, חסיד. שלי שליך ושליך שלי, רשע". מהות מרכזית בחייהם של אנשי סדום, וניתן אף לראות בדורנו, היא הפירוד. המשנה מציינת "האומר שלי שליך ושליך שליך זוהי מידת סדום" כיוון שבצורה זו יוצרים פירוד. כלומר לא מעוניינים לשתף את מה ששלנו עם האחרים ומעדיפים את חיי הפרט על חיי הכלל וזה ההיפך מהחינוך היהודי שמחנך לחיים פרטיים מתוך חיים כלליים. את הרעיון הזה ניתן כמוכח להציג בתוך המשפחה ובין החברים.

מצורפים אוסף מדרשים על אנשי סדום שמכל אחד מהם ניתן לספר סיפור שלם כאוות נפשכם. שנו רבותינו: אנשי סדום לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקדוש ברוך הוא. שאין לה כל שביל ושביל בסדום שלא היו בו שבעה איגרות זה למעלה מזה – גפן ותאנה ורמון, אגוז ושקד, תפוח ופרסק, והנה כל השביל מספד. אמרו אנשי סדום: מאחר שאנו שרויים בשלחה ובטובה, מוזן יוצא מארצנו, כסף וזהב יוצא מארצנו, אבנים טובות ומרגליות יוצאות מארצנו – למה לנו עובדי דרכים, שאין באים אלא לחסרנו? בואו ונשפח תורת רגל מארצנו. (שלא יבואו אלינו לעיר ויהנו ממה שיש לנו)

מי שהיתה לו שורה של לבנים, הנה בא כל אחד ואחד ונוטל אחת. אמר: לא נטלתי אלא אחת. מי שהיה שוטח שומים או בצלים, הנה בא כל אחד ואחד ונוטל אחד. אמר: לא נטלתי אלא אחד. (כל אחד לקח אחד ובסוף נגמר למוכר הכל)

ארבעה דנינים היו בסדום: שקראי ושקרנראי וזיפאי ומצלי דינא. מי שקצץ און של חמור של חברו, אמרו לו לבעל החמור: תנהו לו עד שתצמח. מי שפצעו חברו, אמרו לו: תן לו שכר שהקיו לה דם. מי שעבר בגשר נותן ארבעה זוזים, ושעבר במים נותן שמונה זוזים. פעם אחת נדדמן לשם פובס אחד, אמרו לו: תן ארבעה זוזים. אמר להם: אני במים עברתי. אמרו לו: אם פן, תן שמונה. לא נתן – פצעוהו, בא לפני הדנינים. אמרו לו: תן שכר שהקיו לה דם, ושמונה זוזים שעברת במים. אליעזר עבד אברהם נדדמן לשם. פצעוהו, ובא לפני הדנין. אמר לו: תן לו שכר, שהקיו לה דם. נטל אליעזר אבן ופצע את הדנין. אמר לו: שכר שיש לי בידך תנהו לזה – וממון שלי במקומו עומד. כך התנו ביניהם אנשי סדום: מי שיזמין אדם לבית המשטה יפשוטו טליתו. נדדמן אליעזר לשם לבית המשטה ולא הזמינוהו. כשבקש לסעד הלה וישב בסוף פלם. אמרו לו: מי הזמין לך כאן? אמר לזה שישב אצלו: אתה הזמנתני. אמר: שמא ישמעו שאני הזמנתי ויפשוטו בגדי. נטל טליתו וברח לחוץ. וכן עשה אליעזר לכל אחד ואחד עד שיצאו פלם, ואכל הוא את הסעודה. היתה להם מטה שהיו משכיבין בה אורחים. אדם ארף – קצרוהו, קצר – מתחוהו. נדדמן לשם אליעזר. אמרו לו: עלה ושכב במטה. אמר להם: מיום שמתה אמי נדרתי נדר שלא אשכב במטה.

סיפור ז' לשולחן שבת

על גדלותו של אברהם שהלך לעקוד את בנו אנו זוכים לקרבה מיוחדת לקב"ה: "תקעו לפני בשופר כדי שאזכור עקדתו של יצחק" מדוע? תירוץ יובן על פי דבריו של ר' אברהם חכם רבה של כרמן שבפרס. משל למה הדבר דומה: מעשה במלך שהקים מדינה לתפארתו וכל אחד מהשרים רצה לתת למלך הנכבד, מתנה. ראש השרים ריכז את כולם והוחלט פה אחד לתת למלך כתר זהב משוכץ יהלומים. אמרו ועשו, ריקעו את הכתר שיבצוהו יהלומים כאשר את היהלום המרכזי בכתר החליט ראש השרים להביא בעצמו. על מנת לגייס סכום עתק שכזה, מכר את ביתו וכל רכושו וחיפש יהלום מתאים אך לא מצא. נדד למדינות רחוקות ובדרך לא דרך מצא יהלום בגודל של ביצה נדיר ביופיו. שילם השר את שווי שלמעשה הוא היה כל רכושו וחזר לארמון. הוא לא הצטער כלל אלא להפך – שמח שמחה גדולה להכיר למלך מקצת טובתו. משהגיע אל המלך וראה אותו יושב עם יתר השרים. הוציא את האבן והכל התפעלו מיופייה הנדיר וגודלה המדהים.

אין זה יהלום! קבע המלך. "יהלום צריך ללטש עם יהלום מהיכן הושג יהלום גדול מזה?! אינני מאמין שזהו יהלום אמיתי" פסק נחרצות! המלך אף ביקש מהשר שליחו לנסות לשבור את היהלום ולראות אם זה באמת חזק ואם אכן מדובר ביהלום אמיתי. השר נבהל ופחד לשבור יהלום כל כך יקר ועוד שהושקע בו ממון רב ואמור להתנוסס בכתר המלך והתחנן אל המלך לצוות על מישהו אחר כיוון שאיננו מסוגל... כך ביקש המלך מיתר השרים ואף אחד לא הסכים לנסות לשבור אותו ואז קרא המלך לראש השרים שמכר את כל רכושו על מנת לרוכשו וביקש ממנו: "נסה אתה...!"

"בשמחה!" צעק ראש השרים וביקש פטיש. משהובא לפניו פטיש נתן מכה חזקה. היהלום לא נשבר והפטיש נבקע לשניים. הכל נשמו לרווחה ופלטו פה אחד: "אתה ידעת מראש!" אמרו בהקלה.

"לא ולא!!!" - הצהיר ראש השרים. "אם כן - כיצד העזת לנסות?!!" שאלו.

אמר להם: "שומים שבעולם, לשם מה אתם חושבים הקרבתי את כל רכושך? האם כדי להשיג אבן יקרה? לא ולא! הקרבתי הכל לכבודו של המלך ומה הוא כבודו אם לא עשיית רצונו?! - גם כשהוא מצווה להכרית ולנתוח...!"

קם המלך מכסאו, חיבקו והורה להכפיל את רכושו ומינהו למשנה המלך... הנמשל - זכותו של אברהם אבינו שהיה מוכן להקריב את בנו יחידו אשר אהב עומדת לנו, זרעו לזכות עולם.

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות:

הכנסת אורחים של אברהם אבינו (יח, א"טו)

פרשת "לך לך" הסתיימה במצוות המילה של אברהם ובני ביתו. ומובא במדרש: "רבי ברכיה משום רבי לוי אמר ישב (במקום יושב) כתיב, בקש לעמוד, אמר לו הקדוש ברוך הוא שב, אתה סימן לבניך, מה אהיה יושב ושכינה עומדת, כך בניך יושבין ושכינה עומדת על גבן, כשישראל נכנסים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות וקורין קריאת שמע והן יושבים לכבודי ואני על גבן, שנאמר (תהלים פב, א): אלקים נצב בעדתי אל"

1. מדוע התגלה ה' לאברהם? (רש"י, יח, א) כדי לבקרו, כיוון שהיה חולה מברית המילה שעשה שלושה ימים קודם
2. כיצד מפרש רש"י את המילים "בחס היום"? (רש"י, יח, א) הקב"ה הוציא חמה מנרתיקה שלא להטריח את אברהם עם אורחים

מסביר המדרש מדוע הקב"ה מתגלה לאברהם אבינו דווקא בשטחו של ממרא? ולמה באלני ממרא? ותברך שמו של הקדוש ברוך הוא שאינו מקפח שכר של כל בריה. שלשה אדוקים היו לאברהם: עגור אשכול וממרא. וכיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שימול, הלך לקחת מהם עצה. הלך אצל עגור, אמר: כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא. אמר לו: עגור: בעל מום רוצה אותה לעשותך שיהיו קרוביך של המלכים שהרגת באין הורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם? הגיחו והלך אצל אשכול, אמר לו: כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא. אמר לו אשכול: אתה נקון, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה ולא תוכל לסבל ותמות. הגיחו והלך אצל ממרא, אמר לו: כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא: מה תעצני? אמר לו ממרא: בדבר הזה אתה מבקש עצה, הלא הוא שהצילך מבכשן האש ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואילו כחו וגבורתו היו הורגין אותך, והציל רמ"ח אברים שבך, ומקצת אבר אחד אתה מבקש עצה, עשה כמצותו. אמר הקדוש ברוך הוא ותברך, אתה שנתת עצה שימול, איני נגלה אליו אלא בתחוקה, הרי הוא דכתיב: וירא אליו ה' באלני ממרא.

3. כתוב בפסוק: "וישא עיני וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו". למדנו עפ"י ההמשך, כי אותם האנשים היו מלאכי ה'. מה היה תפקידו של כל אחד מהמלאכים שבאו אל אברהם? (רש"י, יח, ב) ראשון להפוך את סדום שני לבשר על הולדת יצחק, ושלישי לרפאות את אברהם
4. כיתבו הברל אחד בין הכנסת האורחים של אברהם לבין הכנסת האורחים של לוט עפ"י המסופר בהמשך הפרשה? (רש"י, יח, ד) אברהם אומר להם שירחצו את רגליהם לפני שהם אוכלים ונכנסים לבית, מכיון שחשש שמה הם עובדי ע"ז משתחווים לעפר רגליהם, ואילו לוט לא עשה כן, ואמר להם לישון ואז לרחוץ את רגליהם, כיוון שלא הקפיד.
5. אברהם אבינו אומר מעט ועושה הרבה. מציע לאורחים פת לחם אך מניש חמאה חלב ובשר. מי הוא הנער שהכין את הבשר ומדוע אברהם מצווה דווקא אותו להכין את הבשר? (רש"י, יח, ז) ישמעאל. לחנכו במצוות
6. איזה מנהג דרך ארץ לומדים מהמלאכים? (רש"י, יח, ח) על אף שהמלאכים לא היו צריכים לאכול, הם עשו כאילו הם אכלו, כדי לא לבייש את אברהם שטרם ועמל על הסעודה. ומכאן אנו לומדים כללי נימוס למי שמתארח שאיבד מהסעודה שהכין בעל הבית על אף שאינו רעב או שאינו רוצה.
7. איזה מנהג צניעות לומדים משרה? (רש"י, יח, ט) שרה הייתה באהל והמלאכים ידעו זאת אך שאלו כדי לחבבה על אברהם
8. איזו בשורה בישרו המלאכים לאברהם? (יח, י) ששרה תלד בן
9. מדוע שינה הקב"ה מדבריה של שרה "ואדני נקון", ואמר לאברהם "ואני נקנת"? (רש"י, יח, יב) שרה אמרה שאברהם זקן, ואילו ה' אומר לאברהם ששרה אמרה שהיא זקנה. ה' שינה את דבריה מפני השלום בינה לבין אברהם, שלא יקעם אברהם שאשתו אמרה שהוא זקן

המשא ומתן על סדום (יח, טז-ג)

- אנשי סדום היו רשעים מאד, והקב"ה החליט להחריב את העיר עם האנשים שבה. אברהם אבינו, איש החסד, מנסה להציל אותם.
1. מהו הסיבה שבגללה החליט ה' לזלות לאברהם על החורבת סדום? (רש"י, יח, יז) הקב"ה נתן את הארץ לאברהם והערים הללו שייכות לו ולכן הקב"ה לא רצה להשמידם ללא הודעה לאברהם
 2. אומר הקב"ה: "ארדה נא וארא הן צעקתה הבאה אלי". "הן צעקתה" - בצעקה של מי מדובר? (רישמו את שתי האפשרויות) (רש"י, יח, כא) 1. צעקתה של המדינה. 2. צעקתה של אותה אישה שנתנה מזון לעני והרגו אותה ביסורים
 3. מהן שלושת המשמעויות של המילה "ויגש"? (רש"י, יח, כג) מהמילים "ויגש אברהם" נגש למלחמה מיואב, הגשה לפיוס-ויגש אליו יהודה והגשה לתפלה מאליהו הנביא
 4. איזו טענה טוען אברהם על ה' כדי שלא להחריב את סדום? השלימו: "האף תספה(תהרוג) צדיק עם רשע" (יח, כג)

אברהם אבינו מנסה לשכנע את הקב"ה לא להחריב את סדום. ומדוע הזכרה דווקא סדום? לפי שסדום היתה מטרפולין (עיר מרכזית) וחשובה מכולם, תלה בה הכתוב.

5. בכמה צדיקים בכל עיר תולה אברהם אבינו את הצלת סדום? (רש"י יח, כד) עשרה צדיקים לכל כרך וכרך, כי ה' מקומות יש
6. לאלו שני אירועים רומז אברהם במה שאמר: "וְאָנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר" (רש"י יח, כז) 1. להיות עפר - אברהם היה יכול למות על ידי המלכים, להיקבר ולהפוך לעפר. 2. אפר - אברהם היה יכול להישרף בכבשן האש של נמרוד, ולהיות אפר.
7. כמה צדיקים מספיק שיהיו בסדום על מנת שה' לא יחריב אותה? (יח, לב) 10
8. מדוע אברהם לא ממשיך לבקש על פחות מעשרה אנשים? (רש"י יח, לב) כיוון שדור המבול היו 8 + הקב"ה = 9 והעולם לא ניצל ולכן אין סיבה לבקש על פחות מתשעה.

הפיכת סדום (יט, א-כט)

- אל סדום מגיעים שני המלאכים: האחד להציל את לוט אחיינו של אברהם, והשני להשחית את העיר. לוט שיושב בשער העיר, מזמין את המלאכים לביתו.
1. מדוע המלאכים מגיעים לסדום רק בערב? (רש"י יט, א) מלאכי רחמים היו וממתנינים שמא יוכל אברהם ללמד עליהם זכות המדרש מוסיף ומלמד אותנו על אהבת ה' לעם ישראל: "אמר רבי לוי אין הקדוש ברוך הוא דן את אמות העולם אלא בלילה בשעה שהן ישנים, ואינו דן את ישראל אלא ביום בשעה שהם עסוקים במצוות"
 2. מדוע לוט היה יושב בשער העיר סדום? (רש"י יט, א) באותו יום מינודו שופט אליהם
 3. לוט, שליוחו את אברהם שנים רבות, למד את מצוות הכנסת אורחים מאברהם אבינו. ומזמין את המלאכים אליו. מדוע לוט אומר למלאכים "לינו" ורק אחר כך "ורחצו רגליכם"? (רש"י יט, ב) בסדום היה אסור להכניס אורחים. לוט פחד שאנשי סדום יראו שהוא מארח ויהרגו אותו, לכן אמר למלאכים לישון קודם ואז לרחוץ את רגליהם, כדי שאם יבואו אנשי סדום יראו שרגליהם מלוכלכות ויחשבו שהם באו עכשיו
 4. כתוב בפסוק "וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמִצֹּאת אֶפֶה וַיֹּאכְלוּ". מדוע לוט אפה מצות ולא לחם? (רש"י יט, ג) מכיוון שהיה אז פסח. מי התאסף בערב סביב ביתו של לוט? (יט, ד) ואנשי העיר אנשי סדום נסבו על הבית מצער ועד זקן כל העם מקצת
 5. מה ניסו אנשי סדום לעשות? (יט, ט) וַיִּגְשׁוּ לְשֹׁבֵר הַדָּלֶת
 6. כיצד מנעו המלאכים מאנשי סדום מלפרוץ את הדלת עפ"י הפסוק "וְאֵת הַקָּאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פָּתַח הַבַּיִת הֵכֵן בְּסַנְגָּרִים..."? (רש"י יט, יא) הכו אותם בסנוורים, כלומר, גרמו להם לעיוורון.
 7. המלאכים מספרים ללוט שהם נשלחו להחריב את העיר, ולכן עליו ליצא ליצאת במהירות מן העיר עם משפחתו. כמה ילדים היו ללוט? (רש"י יט, יד) 4 בנות. שתיים נשואות ושתיים מאורסות
 8. כשעלה השחר זרזו המלאכים את לוט ומשפחתו ליצאת מהעיר. מדוע לוט התמהמה? (רש"י יט, טז) כדי להציל את ממונו
 9. המלאך מצוה את לוט לברוח אל ההר כדי שלא ימות. כיצד מפרש רש"י את הפסוק: "פֶּן תִּדְבְּקֶנִי הָרְעָה"? (רש"י יט, יט) לוט רצה לברוח לצוער בניגוד למלאכים שאמרו לו לברוח להר שם יושב אברהם, מכיוון שאם הוא היה הולך למקום אנשים צדיקים הוא יחשב ביחס אליהם כרשע, ואילו בסדום או בצוער הוא יחשב צדיק כי הם רשעים
 10. לוט טען שלא יספיק להגיע להר ולכן הוא מעדיף לברוח לעיר הקרובה. מה שמה של העיר, ומדוע בחר בה לוט? (רש"י יט, כ) צוער, כיוון שלא נתמלאה סאתה - עדיין לא הספיקה לעשות הרבה עברות ולכן לא תיחרב
 11. מה המטרה ה' על סדום ועמורה? (יט, כד) גפרית ואש מן השמים
 12. מדוע הפכה אשתו של לוט לנציב מלח דווקא? (רש"י יט, כו) במלח חטאה ובמלח לקתה, אמר לה תני מעט מלח לאורחים הללו, אמרה לו אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה (הכנסת אורחים)
 13. אברהם משקיף על סדום ועמורה בבוקר. מה רואה אברהם? (יט, כח) עלה קיטור הארץ כקיטור הכבשן

המעבר לגרר (כ, א-יח)

- לאחר חורבן ערי הכיכר, אברהם אבינו מחליט לנדוד ומדברי רש"י: "כשראה שחרבו הכרכים, ופסקו העוברים והשבים, נסע לו משם". אברהם אבינו עובר לגרר ואומר על שרה שהיא אחותו. שרה נלקחת לבית אבימלך.
1. מה אמר הקב"ה לאבימלך בחלום הלילה? (כ, ג) הנך מת על האישה אשר לקחת והיא בעולת בעל
 2. מה טען אבימלך כנגד ה'? (רש"י כ, ד) שהקב"ה הורג את הצדיקים שאולי זו דרכו כמו שהרג את דור המבול והפלגה "על לא עוול בכפם"
 3. אבימלך אומר על עצמו שהוא צדיק. מה משיב לו ה'? (רש"י כ, ו) לא בגלל שאתה לא רצית לנעת בה אלא שהקב"ה מנע
 4. מה מצוה הקב"ה את אבימלך לעשות? מה יהיה עונשו אם לא יעשה זאת? (כ, ז) להחזיר את שרה לאברהם. אם לא, הוא וכל אשר לו ימותו
 5. מה הקשר המשפחתי של אברהם ושרה (לפני שהתחתנו)? (רש"י כ, יב) אברהם היה דוד של שרה (הייתה בתו של הרן)
 6. מדוע נותן אבימלך לאברהם "צֹאן וּבָקָר וְעֶבְדִים וְשִׁפְחָת" (רש"י כ, יד) כדי שיתפייס ויתפלל עליו
 7. מה היה העונש שקיבלו הפלישתים על לקיחת שרה לאבימלך? (כ, יח) הנשים בממלכתו של אבימלך לא יכלו ללדת

לידת יצחק (כא, א-יח)

- הקב"ה מקיים את הבטחתו, ושרה יולדת את יצחק. הפרשה "ויה' פקד את שרה" היא הפרשה הנקראת בראש השנה בו נפקדה שרה אימנו.
1. מדוע סמכה התורה את פרשת הולדת יצחק לפרשת אבימלך? (רש"י כא, א) המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר נענה תחילה, שהרי אברהם התפלל שאבימלך ואנשי ביתו יחזרו ללדת, ומיד אחרי זה שרה ילדה.
 2. בן כמה היה יצחק כאשר אברהם קיים את מצוות ברית המילה ליצחק? (כא, ד) שמונה ימים
 3. בן כמה היה אברהם כשנולד יצחק? (כא, ה) 100
 4. "היניקה בנים שרה" - אלו בנים הניקה שרה חוץ מיצחק? (רש"י כא, ז) ביום המשתה הביאו הנשים את התינוקות שלהן ושרה היניקה אותם כיוון שהיו אומרות ששרה לא ילדה את יצחק אלא הביאו תינוק מהשוק

גירושו של ישמעאל (כא, ט"ב)

- שרה אמנו ראתה את התנהגותו של ישמעאל, ולכן ביקשה מאברהם לגרש את ישמעאל: "כי לא ירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק".
1. על מה רבו ישמעאל ויצחק? (רש"י, כא, י) ישמעאל רב עם יצחק על הירושה וניסה להרוג את יצחק באמצעות חץ וקשת תוך כדי "משחק" מדוע דברי שרה ציערו את אברהם (2 סיבות)? (רש"י, כא, יא) 1. על כך שיצא לתרבות רעה. 2. על כך שהוא צריך לגרש אותו
 3. מהיכן לומדים ששרה גדולה בנבואה מאברהם? (רש"י, כא, יב) נאמר "שמע בקולה" - בקול רוח הקודש שבה ומכאן למדנו שאברהם היה טפל לשרה בנביאות
 4. אברהם משכים בבוקר ושולח את הגר וישמעאל למדבר. מדוע אברהם נותן להגר וישמעאל רק לחם וחמת מים? (רש"י, כא, יד) כיון שהיה שונאו שיצא לתרבות רעה
 5. מניין לומדים שתפילת החולה על עצמו מתקבלת יותר מתפילת אחרים? (רש"י, כא, יז) כיוון שכתוב שקבי"ה שומע את קול הנער ולא את קולה של הגר
 6. לאחר שנגמרו המים בחמת, זרקה הגר את ישמעאל תחת אחד השיחים. הקבי"ה שומע את קול ישמעאל "באָשר הוא שם". מה כוונת הכתוב? (רש"י, כא, יז) הקבי"ה דן את האדם לפי מעשיו בהווה ולא על מעשים שעתידי לעשות
 7. כיצד ניצלו הגר וישמעאל ממוות בצמא? (כא, יט) ה' פקח את עיני הגר והיא מצאה באר מים ממנו השקתה את ישמעאל.

ברית עם אבימלך (כא, כא"ד)

- אבימלך ראה את ברכת ה' במעשי אברהם, ואת הניסים שהקבי"ה עשה לו, ולכן רוצה לכרות ברית עם אברהם שיעשה חסד עם זרעו אחריי.
1. אלו דברים ראה אבימלך שגרמו לו לכרות ברית עם אברהם? (רש"י, כא, כב) ניצל מחורבן סדום, ניצח את המלכים ושרה אימנו נפקדה בהריון בגיל מבוגר
 2. אברהם אבינו מוכן לכרות ברית אך מוכיח את אבימלך. מהי טענת אברהם נגד אבימלך? (כא, כה) אברהם הוכיח אותו על כך שעבדיו גזלו מים מבאר שאברהם אבינו חפר
 3. למה לוקח אברהם שבע כבשות ונותן לאבימלך? (כא, ל) כדי שזה יהיה לעדה=לעדות שאברהם חפר באר זאת.
 4. כיצד הוכיח אברהם לעבדי אבימלך שהבאר שייכת לו? (רש"י, כא, לו) המים עולים לקראת אברהם
 5. כיצד קרא אברהם למקום בו נשבעו? (כא, לא) באר שבע
 6. מהם שני הפירושים למילה "אָשֶׁל"? (רש"י, כא, לג) 1. פרדס להביא ממנו פירות לאורחים. 2. אכסניה ובה פירות.
 7. כיצד נטיעת האשל קשורה ומחוברת לקריאה בשם ה'? (רש"י, כא, לג) על ידי אותו אשל, נקרא שמו של הקבי"ה אלוה לכל העולם, לאחר שאוכלים ושותים, אמר להם ברנו למי שאכלתם משלו, סבורים אתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם

עקידת יצחק (כב, א"ב)

- הקבי"ה מנסה את אברהם בניסיון הגדול מכולם - עקידת יצחק - על אחד ההרים שהקבי"ה יראה לאברהם. אברהם אבינו באמונתו הגדולה לא מהרהר אחרי מצות ה'.
1. כתוב בפסוק "וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" - אחרי אלו דברים? (רש"י, כב, א) יש מרביתנו אומרים אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר, מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פרו אחד או איל אחד, אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בני, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני, לא היה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן "שנה ולא מיתה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני, אילו אמר לי הקבי"ה זבח עצמך לפני, לא הייתי מעכב
 2. מדוע הקבי"ה פונה אל אברהם אבינו: "קח נא" (רש"י, כב, ב) נא אלא לשון בקשה, (ת) אמר לו בבקשה ממך עמוד לי בזה הנסיון, שלא יאמרו הראשונות לא היה בהן ממש
- ובמדרש תנחומא מובא משל למלך בשר ודם שעמדו עליו מלחמות הרבה, והיה לו גבור אחד נוצח בכל המלחמות. לימים עמדה עליו מלחמה חזקה. אמר המלך לאותו גבור, בבקשה ממך עמוד לי במלחמה זו, שלא יאמרו שרי החילים שלי, אותן מלחמות ראשונות לא היה בהן ממש. אף כך אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם, נסיתיו בתשעה נסיונות ועמדת בהן, עקשו עמוד לי בנסיון זה, כדי שלא יאמרו, ראשונים לא היה בהם ממש.
3. מדוע מפרט ה' בדבריו "את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק"? (רש"י, יט, ב) ולמה לא גילה לו מתחלה, שלא לערבבו פתאום, ותזוז דעתו עליו ותטרף, וכדי לחבב עליו את המצוה, וליתן לו שכר על כל דבור ודבור:
 4. איזו מידה לומדים ממה שכתוב: "וישכם אברהם בבקר"? (רש"י, כב, ג) זריזות
 5. אברהם אבינו לוקח איתו "עצי עלה" ויוצא לדרך ויוקח את שני נעריו של אברהם? מדוע הצטרפו אליו שניהם? (רש"י, כב, ג) אליעזר וישמעאל. אין אדם חשוב רשאי לצאת לדרך בלא שני מלווים כך שתמיד יהיה רציפות ליד אברהם

השטן מנסה להניע אותנו כל הזמן מקיום המצוות. מתאר המדרש על ניסיון השטן להניע את אברהם ויצחק "קדמו השטן בדרך ונדמה לו כדמות זקן. אמר לו (לאברהם): לֵאמֹר אַתָּה הַזֶּה? אָמַר לוֹ: הֲתִתְּפִלָּה. אָמַר לוֹ: וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל לְמַה אֵשׁ וּמִאֲכֵלֶת בִּידוֹ וְעֵצִים עַל כְּתוּפוֹ? אָמַר לוֹ: שָׂמָא נִשְׁקָא יוֹם אוֹ יוֹמִים וְנִשְׁחַט וְנִאֲפָה וְנִאֲכַל. אָמַר לוֹ: זָקֵן, לֹא שֵׁם הֵייתִי כְּשֶׁאֲמַר לְךָ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָח נָא אֶת בְּנִי, וְזָקֵן כְּמוֹתֵךְ יֵלֵךְ וְיִאֲבֵד בֶּן שָׁנָתוֹ לֹא לְמַאֵה שָׁנָה. לֹא שְׂמֵעַת הַמֶּשֶׁל, מַה שֶׁהָיָה בִּידוֹ אֲבָדוֹ וּמִבְּקֵשׁ מֵאַחֲרָיו. וְאֵם תֹּאמַר יִהְיֶה לְךָ בֶּן אַחֵר, תִּשְׁמַע מִן הַמֶּשֶׁטֶן וְתִאֲבֵד נִשְׂמָה שֶׁתִּתְחַיֵּב עֲלֶיהָ בְּדִין. אָמַר לוֹ: לֹא מִשְׁטֵן הָיָה אֵלָּה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרֵךְ הָיָה, לֹא אֲשַׁמְעֶךָ. הֲלֹךְ מֵעַלְיוֹ וְנִדְמָה לְבָחֹר וְעַמֵּד עַל יְמִינוֹ שֶׁל יִצְחָק. אָמַר לוֹ: לֵאמֹר הַזֶּה הוֹלֵךְ? אָמַר לוֹ: לֵאמֹר הַזֶּה הוֹלֵךְ? אָמַר לוֹ: בְּמִיתָתְךָ אוֹ בְּמִיתָתְךָ אֲמַר לוֹ: וְכִי יֵשׁ אֲדָם שֶׁיִּלְמַד אַחֵר מִיתָתְךָ? אָמַר לוֹ: עֲלוּב בְּרַעֲלוּבָה, כִּמְהָ תִּעֲנִית נִתְעַבֵּית אֲמַר עַד שֶׁלֹּא נוֹלְדֶת, וְהַזָּקֵן הָיָה הַשְׁתֵּטָה וְהוּא הוֹלֵךְ לְשִׁחְטוֹ. אָמַר: אֵף עַל פִּי כֵן לֹא אֲעַבֵּר עַל דַּעַת יוֹצְרִי וְעַל צוּרֵי אָבִי. חֲזוֹר וְאֲמַר לְאַבְרָם אָבִי, רֵאשִׁית מַה אוֹמַר לִי זֶה. אָמַר לוֹ: אַל תִּשְׁנִית עֲלָיִי, שְׂאִינִי בֵּא אֵלָּה לְיַעֲקֹב לְנֹ. מִיָּד וְיִאֲמַר יִצְחָק וְגו'. בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וְכִי מֵאַחַר שֶׁהִדְרִיךְ קְרוֹבָה, לְמַה נִּתְעַבְּבַת שְׁלֹשֶׁת יָמִים. כִּיֵּן שְׂאָהָה שֶׁלֹּא קָבְלוּ מִמֶּנּוּ הַלֵּךְ וְנִעֲשָׂה לְפָנֶיהֶם נֶהְרַ גְּדוֹל. מִיָּד יֵרַד אֲבָרָהָם לְתוֹךְ הַמַּיִם וְהִגִּיעוּ עַד בְּרַכְיָו. אָמַר לְנִעְרָיו בּוֹא אַחֲרָי, יֵרְדוּ אַחֲרָי. כִּיֵּן

המלמד

מתכוננים לפרשה השוכחות זוכרת

פרשת וירא

הציליון מוקדש לעז
מאיר פיינשטיין ומאיר ברוני
הי"ד

www.Parashatshavua.com

שהגיעו עד חצי הנהר, הגיעו המים עד צוארו. באותה שעה תלה אברהם עיניו לשמים, אמר לפניו: רבוננו של עולם, בחרתני והזרתני ונגלית לי ואמרת לי, אני יחיד ואתה יחיד, על ידך יודע שמי בעולמי והעלה יצחק בנד לפני לעולה ולא עכבתי. והריני עוסק בציוני, ועקשן באו מים עד נפש. אם אני או יצחק בני טובע, מי יקים מאמרך. על מי יתיחד שמך. אמר לו הקדוש ברוך הוא, תייד, שעל ידך יתיחד שמי בעולם. מיד גער הקדוש ברוך הוא את המעין ויבש הנהר ועמדו ביבשה. מה עשה השטן? אמר לאברהם: כך שמעתי מאחורי הפרגוד, השה לעולה ואין יצחק לעולה. אמר לו: כך עגשו של בראי (שקרו), שאפלו אמר אמת אין שומעין לו.

- 6. מדוע הראה ה' לאברהם את מקום העקידה רק אחרי שלושה ימים? (רש"י. כב, ד) למה איחר מלהראותו מיד, כדי שלא יאמרו הממו וערבבו פתאום וטרד דעתו, ואילו היה לו שהות להמליך אל לבו, לא היה עושה
- 7. כיצד ידע אברהם היכן הוא מקום העקידה? (רש"י. כב, ד) ראה ענן קשור על ההר

וירא את המקום מרחוק. אמר לו יצחק, הרי זה נאה משבח וענן קשור עליו. אמר לנערי, רואין אתם כלום. אמרו לו: אין אנו רואין אלא מדברות. אמר להם: שבו לכם עם החמור, הואיל והחמור אינו רואה ואינכם רואין כמותו, עם הדומה לחמור, שבו לכם עם החמור, שאתם כמותו. ואני והנער נלקח עד מה

- 8. אברהם מצוה את הנערים להישאר במורד ההר ואברהם ויצחק עולים בהר. מה שאל יצחק את אברהם? (כב, ז) איה השה לעולה?
 - 9. כיצד רמו אברהם ליצחק שהוא עצמו יעלה לעולה? האם הבין יצחק את הרמז? (רש"י. כב, ח)
- שהוא עתיד להיות הקורבן א' להים יראה לו השה' - ואם אין שדה, אז - 'לעולה בני'. ואף על פי שהבין יצחק שהוא הולך להשחט, וילכו שניהם יחדיו בלב שדה

אברהם אבינו לוקח את המאכלת (סכין גדולה) לשחוט את יצחק לאחר שקעד (קשר) אותו על המזבח שבנה. ומובא במדרש רבה: "אמר רבי יצחק בשעה שבקש אברהם לעקד יצחק בנו, אמר לו אבא בחור אני וחוששני שמא ידעו גופי מפחדה של סכין ואצערך, ושמא תפסל השחיטה ולא תעלה לך לקרבן, אלא כפתני יפה יפה, מיד ויעקד את יצחק, כלום יכול אדם לכפות בן שלשים ושבע ונסח אחר: בן עשרים ושש שנה] אלא לדעתו. מיד וישלח אברהם את ידו, הוא שולח יד לטל את הסכין ועיניו מורידות דמעות ונפלות דמעות לעיניו של יצחק מרחמנותו של אבא, ואף על פי כן הלב שמח לעשות רצון יוצרו..."

- 10. מדוע לא שחט אברהם את יצחק? (כב, יא-יב) מלאך ה' מונע ממנו
- 11. מדוע המלאך כופל את דבריו: "אל תשלח ידך אל הנער" וגם "ואל תעש לו מאומה"? (רש"י. כב, יב) אחרי האמירה הראשונה היה אפשר לחשוב שאמנם להרוג את יצחק אסור אך לעשות בו פצע קטן או שריטה זה מותר - ולכן בא המלאך לומר שגם זה אסור.
- 12. מה פירוש הכתוב: "כי עתה ידעתי" (רש"י. כב, יב)? אמר המלאך בשם ה' - מעתה יש לי מה להשיב לשטן ולאומות התמהים מה חיבתי אצלך, יש לי פתחון פה, עכשיו שרואין כי ירא אלוהים אתה
- 13. את מי העלה אברהם לעולה במקום יצחק? (כב, יג) איל שנאחו בסבך בקרניו

למדנו מחז"ל שעקידת יצחק הייתה בראש השנה. ומובא במדרש: "אמר רבי חנינא בר רבי יצחק כל ימות השנה ישראל נאחזים בעבירות, ומסתבכין בצרות, ובראש השנה הן נוטלין שופר ותוקעין בו ונזכרים לפני הקדוש ברוך הוא והוא מוחל להם, וסופן לנאל בקרנו של איל" וזהו זכר לעקידת יצחק.

- 14. בסוף הפרשה מתבשר אברהם על לידת רבקה. מי היה אביה של רבקה? מהו הקשר המשפחתי בין אברהם אבינו לרבקה? (כב, כג) בתואל. בן של נחור אחיו של אברהם אבינו